

מפלגה ידידותית אחרת ביבשת, באופן מיוחד, הייתה ליברסיון נסיונל מקוסטה ריקה, ממנהיגיה ההיסטוריים ועד לחברים מהשורה. הם ראו תמיד במדינת ישראל מודל לחיקוי וזכינו לתמיכה גורפת בעמדותינו בכל הפורומים בהם התייצבנו. אישית היו לי קשרים מצוינים איתם עוד מתקופות השליחויות שלי. בקרתי שם במספר הזדמנויות. באחת מהן, בימים 19-20.5.1994 נפגשתי עם הנשיא חוסה מריה פיגרס. כיון שהוזמנתי לבוא לטקס הכרתו ולא יכולתי (כי בדיוק הייתי בטוקיו), החלטתי להודות לו אישית על כך.

הבאתי לו ספר מטעם שמעון פרס עם הקדשה שלו. בשיחה שהתפתחה הוא ציין את העבודה החשובה של המומחים הישראליים, במיוחד בנושא תנועת הנוער הלאומית ובקש שנשלח הרבה מומחים לעבודה זו. מתוך הדין וחשבון שכתבתי על ביקור זה אפשר לקרוא:

"פיגרס אמר שהאירנים רוצים קשרים דיפלומטיים ושאל מה דעתי בעניין. עניתי שאם לזה לא מתלווים תנאים, כמו הוצאת שגרירות קוסטה ריקה מירושלים, אזי עליהם לפעול לפי האינטרסים שלהם. הוא ציין שישראל מתחילה לקשור קשרים עם ארצות ערב והם גם חושבים ללכת בדרך זו. ציינתי שוב שאם הדבר הוא ללא תנאים, נוכל להיעזר גם בהם והרחבתי את הדיבור על חיילי צה"ל הנעדרים ועל הון ארד".

הקשרים אתו נמשכו והוא אף פנה לממשלת ישראל ובקש שאבוא לייעוץ מיוחד בנושא הנוער, כפי שבסוף קרה (מה-16.10 עד 11.11.1994). עד עצם היום הזה הנני בקשר אתו, דרך מיילים, שולח אליו הביולטין בספרדית שאני עורך מטעם האגודה לידידות ישראל-קוסטה ריקה. כיום הוא חי בספרד אבל חוזר מדי פעם לקוסטה ריקה ויש החושבים שהוא עדיין מתכוון להיות מועמד לנשיא המדינה.

היחסים עם פורטוגל

במחצית שנת 1974, חודשיים לאחר המהפכה הדמוקרטית בפורטוגל, נסעתי לפגוש את ישראל גת, אז נציג המפלגה בלונדון, ומשם טסנו יחד לפורטוגל. רצינו לנצל את המומנטום ולהיפגש עם מריו סוארס, אותו הכרנו כגולה פוליטי, כאשר (יחד עם אהרון ידלין, אז מזכיר כללי של המפלגה) השתתפנו במועצת האינטרנציונל הסוציאליסטי בצ'ילה ב-1972. הוא לא היה מוכר עדיין והעובדה שדברתי פורטוגזית קירבה אותי אליו. קשרנו קשרים עם מפלגתו-המפלגה הסוציאליסטית-ובמשך שנים זכינו לאהדה מצידם. מריו נבחר פעמיים לראש ממשלה (76-78, 83-85) וגם לנשיא המדינה (1986-1996).

פעמיים השתתפתי במפגשים שלו עם יצחק רבין ותרגמתי את שיחתם (הוא דבר צרפתית ולא כל כך טוב אנגלית, לכן העדיף לדבר פורטוגזית). בפעם הראשונה, בנובמבר 76, בעת ועידת האינטרנציונל בג'נבה, שווייץ. עם סיום השיחה, כאשר ערכנו ישיבת המשלחת הישראלית, רבין פנה אלי ואמר: "כדאי שתערוך סיכום על המפגש הזה". עניתי לו מיד: "כבר עשיתי זאת!" ורבין הקשה: "איך זה יכול להיות?" בשקט עניתי שכבר ידעתי מה הם יגידו... ובפעם הראשונה ראיתי את רבין צוחק.

בפעם השנייה סוארס ערך ביקור ממלכתי בארץ, כנשיא, בנובמבר 95 והתארך בקוקטייל אצל ראש-הממשלה רבין ב-1.11.1995, בו השתתפתי. נשארתי ללון בירושלים. 3 ימים לאחר מכן רבין נרצח ומריו סוארס שהיה אז בביקור במצרים חזר בכדי להשתתף בהלוויה.

ביחסינו עם פורטוגל אוכל לציין את ביקורם של 2 משלחות חשובות. הראשונה של ז'אימה גאמה וברנרדינו גומס, בשנת 75. הייתה זו המשלחת הראשונה שלהם אצלנו. הם התרשמו ממה שראו וגילו אהדה לישראל, אם כי העמדות של גאמה היו אחר כך ביקורתיות כלפינו, כאשר התקדם מבחינה פוליטית. הוא כיהן כחבר פרלמנט (83-75), שר הפנים (78-76), שר החוץ (85-83, 1995-2002), שר הנשיאות (2002-1999) וב-2005 אף כיהן כיושב ראש הפרלמנט.

במשלחת השנייה (1993) היו: אנטוניו דה אלמאיידה סנטוס, יו"ר המפלגה, אנטוניו גוטארז, מזכ"ל המפלגה וז'וזה לאמגו, מנהל המחלקה הבינלאומית, כולם חדשים בתפקידיהם. מהביקור הזה והלאה הקשרים בינינו הודקו. אחרי ביקור זה, קיבלנו מכתב (8.3.93) משגרירנו בפורטוגל, ידידי מתנועת הנוער מברזיל, בנימין אורון בו ציין: "...אחרי שיחתי עם גוטארז, לאחר שובו מהארץ, אין לי ספק שהביקור תרם רבות להידוק הקשרים עמו ומלוויו חזרו כולם מאוד מרוצים מהביקור ואסירי-תודה על הטיפול המסור שלכם ועל התכנית המוצלחת".

גוטארז הצליח אחר כך להיבחר כראש הממשלה (2002-1995), כיהן כנשיא האינטרנציונל הסוציאליסטי ומאז 2005 מונה על ידי האומות המאוחדות כנציב העליון למען הפליטים בעולם.

לגוטארז חוש הומור מפותח וזכורה לי פגישה איתו, כאשר ייצגתי את מפלגת העבודה בוועידת מפלגתו, והוא היה כבר ראש ממשלה. אז פניתי אליו ושאלתי: "אנטוניו, מה שלום פורטוגל?" הוא מיהר לענות: "פורטוגל על סף התהום, ואני... אתן צעד קדימה"...

לאמגו התגלה כידיד אמיתי של ישראל וזכינו תמיד לתמיכתו בעת ישיבות ועדת המזרח התיכון של האינטרנציונל. הוא היה חבר בפרלמנט בארצו מספר פעמים וגם כיהן ככת-שר החוץ, כשגאמה היה שר-החוץ. אותו יחס חם קיבלתי גם מאלמאיידה, איש מאוד מקובל במפלגתו שאף כיהן כשר-המשפטים, שר המושבות (שדאג לתהליך מתן העצמאות למושבות הפורטוגזיות) וגם נשיא המפלגה הסוציאליסטית.

איש נוסף שראוי לציין בהיסטוריה של הקשר שלנו עם פורטוגל ואשר ביקר בארץ מספר פעמים הוא ז'ורז'ה סמפאיו שהתחיל כמנהל המחלקה הבינלאומית והתקדם בקריירה שלו ונבחר כמזכיר המפלגה הסוציאליסטית ואחר-כך כראש עיר הבירה ליסבון ב-1986. לאחר מכן נבחר לנשיא המדינה וכיהן בתפקיד הזה בין השנים 2006-1996. בשיחה שקיימתי איתו, ציין בפני שמוצאו מאם וסבתא יהודיות (ספרדים ממרוקו) אבל הוא לא קשור לאף דת. הוא גילה סימפטיה למדינתנו בכל הזדמנות. בקרתי אצלו, כאשר כיהן כנשיא המדינה והתקבלתי בלבביות.